

“कृषि, व्यापार र पर्यटन : हात्रो सशक्त अभियान”

नमोबुद्ध नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

भकुपदेशी, काम्पलाल्योक

बाग्मती प्रदेश, नेपाल

बाग्मती प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या : २०७९/०८०

चलानी नं. : ८५३

०११-८०८०३९
०११-८०८०६८

मिति : २०७९-१०-२२

प्रारम्भिक योग्यताक्रमको सूची तथा छनौट परीक्षा सम्बन्धी सूचना ।

यस नमोबुद्ध नगरपालिकाको लागि आवश्यक १ (एक) जना नायव प्राविधिक सहायक(कृषि) पद करारमा पदपूर्ति गर्ने प्रकृयामा संकलन भएको आवेदनहरूको नमोबुद्ध नगरपालिकामा करारमा प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ को दफा ४ को ३ (क,ख,ग) अनुसार भएको मूल्याकंनबाट प्राप्त प्रसाङ्गक अनुसार प्रारम्भिक योग्यताको सूचीमा तपसिल बमोजिमका आवेदकहरू सफल भएको हुँदा लिखित परीक्षाका लागि सहभागी हुन वर्णनुक्रमानुसारको नामावली सहित यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । साथै सम्बन्धित पदको लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम नगरपालिकाको वेबसाइटमा अपलोड भएको समेत जानकारी गराईन्छ ।

तपसिल

नायव प्राविधिक सहायक(कृषि)-विज्ञापन नं. ०६/०७९/०८०

क्र.स	नाम/थर	ठेगाना
१	चन्द्रमणी न्यौपाने	नमोबुद्ध-६
२	रिता धिताल	नमोबुद्ध-५
३	सोनिया श्रेष्ठ	नमोबुद्ध-८
४	संगिता गौतम	नमोबुद्ध-१०

परीक्षा मिति: २०७९/११/०१ गते विहान ११:०० बजे ।

*.....
.....
.....
.....
.....*

(शिव प्रसाद लम्साल)

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नमोबुद्ध नगरपालिका

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हाटिकल्बर एग्र. सेक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स र एग्र.इको.एण्ड मार्केटिङ समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सा.समूह पडको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिईने छः-

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्कः:- १००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्कः:- २०

लिखित परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न सङ्ख्या x अङ्कभार	समय
सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice)	५०प्रश्न x २ अङ्क = १००	४५ मिनेट

द्वितीय चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	२०	मौखिक

द्रष्टव्यः

- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।

नमोबुद्ध नगरपालिका

प्राविधिक तरफ कृषि सेवा अन्तर्गतिका प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, एग्. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स र एगू.इको.एण्ड मार्केटिङ समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरल पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पत्र/विषय: नेपाल सेवा सम्बन्धी

नेपाल सेवा सम्बन्धी

नेपाल सेवा सम्बन्धी

1. कृषि सम्बन्धी

- 1.1. नेपालको संविधानमा कृषि तथा खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था
- 1.2. निजामती सेवा ऐन, २०४९ तथा निजामती सेवा नियमावली, २०५० मा कर्मचारीको आचरण, विदा र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था
- 1.3. राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
- 1.4. चालू योजनामा कृषि क्षेत्रको प्राथमिकता, लक्ष्य, उद्देश्य, कार्यक्रम एवं कार्यान्वयन रणनीति
- 1.5. कृषि विकास रणनीति २०१५—२०३५ र यसका प्रमुख विशेषताहरू
- 1.6. बागमती प्रदेशको भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको संरचना
- 1.7. कृषि विकास कार्यक्रम तर्जुमाका आधार र एकीकृत प्रसारसेवा कार्यक्रम
- 1.8. कृषि उत्पादन सामग्रीहरू (बीउ विजन, मल, सिंचाइ, कृषि औजार, रासायनिक र जैविक विषादि, सुक्षम खाद्य तत्व तथा हर्मोन) को व्यवस्था र प्रयोग
- 1.9. उत्पादित कृषि वस्तुहरूको बजार व्यवस्था, उत्पादन लागत र विकिं मूल्य निर्धारण
- 1.10. कृषि विकासमा सरकारी, सहकारी, निजी क्षेत्र तथा महिला एवं युवाहरूको भूमिका
- 1.11. नेपालको अर्थतन्त्रमा कृषि क्षेत्रको योगदान र प्रमुख समस्याहरू
- 1.12. कृषि वस्तुहरूको उत्पादनेपरान्त ९५% कत (जबचखभक्ति० हुने क्षति र क्षति कम गर्ने उपायहरू
- 1.13. प्राइविक कृषि उत्पादनका सिद्धान्तहरू
- 1.14. कृषि तथ्याङ्क, अनुगमन एवं मूल्यांकनको महत्व
- 1.15. कृषि क्षेत्रमा बाली वीमा सम्बन्धी व्यवस्था
- 1.16. कृषि आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण र औद्योगीकरण वारे सामान्य जानकारी
- 1.17. प्राकृतिक प्रकोप (बाढी, पहिरो, असिना, तुषारो, खडेरी), जलवायु परिवर्तन (तापक्रम र वर्षा) को असर तथा अनुकूलन र न्यूनीकरणका उपायहरू
- 1.18. दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरू
- 1.19. संघीयतामा कृषि क्षेत्र एवं कृषि विकास कार्यक्रममा प्रदेश र स्थानीय तहहरूको भूमिका
- 1.20. सहकारीको सिद्धान्त र मूल्यहरू, नेपालमा कृषि सहकारीको अवस्था र उपयोग
- 1.21. कृषि सम्बन्धी बागमती प्रदेशको चालू आवधिक योजनामा समावेश भएका विषयहरू सम्बन्धी जानकारी
- 1.22. नेपालमा कृषि पर्यटन विकासको आवश्यकता, चुनौती र सम्भावना

2. बागवानी

- 2.1 बागवानी (हर्टिकल्चर) को परिभाषा र यसका शाखाहरू
- 2.2 नेपालमा बागवानी विकासको आवश्यकता र सम्भावना
- 2.3 फलफूल र तरकारी बालीहरूको वर्गीकरण
- 2.4 नेपालको जलवायु क्षेत्र (Climatic zones) र विभिन्न क्षेत्रमा गरिने फलफूल खेती
- 2.5 करेसावारी (Kitchen garden) को महत्व र स्थापना
- 2.6 बर्गैचा स्थापना: जग्गाको तयारी, बर्गैचाको रेखाङ्कन, खाडल खन्ने, बोट लगाउने दूरी र तरीका, बार बन्देज तथा वायु अवरोधक विरुद्धवाहरू

नमोबुद्ध नगरपालिका

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका प्लान्ट प्रोटेक्सन, इमोनोमी हर्टिकल्चर एण्ड एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स र एग्रिको-एण्ड मार्केटिङ समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह प्रदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

2.7 तरकारी बालीको उत्पादन:

ग्रुउडेरी, कार्बोरेटेशन
याज्ञिकी प्रदेश, बैधान

- 2.7.1 आलु (Potato)
- 2.7.2 काउली समूह (Cole crops)
- 2.7.3 फल समूह (Fruit vegetables)
- 2.7.4 जरे बाली समूह (Root crops)
- 2.7.5 गानो बाली समूह (Bulb crops)
- 2.7.6 फर्सी समूह (Cucurbits)
  - 2.7.6.1 लहरे तरकारी बाली
  - 2.7.6.2 सागापात समूह (Leafy vegetables)
  - 2.7.6.3 कोशे बाली समूह (Leguminous vegetables)

2.8 फलफूल बोटको प्रसारण

- 2.8.1 बीउबाट प्रसारण (Sexual propagation)
- 2.8.2 वानस्पतिक प्रसारण (Vegetative propagation): कटिङ्ग, लेयरिङ, ग्राफिटिङ, बडिङ
- 2.9 फलफूल, तथा तरकारीको नर्सरी स्थापना र व्यवस्थापन
- 2.10 बर्गेचाको प्रबन्ध: माटोको प्रबन्ध, प्राङ्गारिक तथा रासायनिक मलाको प्रयोग विधिहरू, सिंचाइ र निकास, अन्तरबाली, मलिचिङ (छापो)
- 2.11 फलफूल बोटको तालीम र कॉट्छाँट (Training and pruning) को महत्व र तरीकाहरू
- 2.12 फलफूल खेती प्रविधि: आँप, सुन्तला जात (Citrus), किवी, स्याउ, ओखर, नास्पाती, भूइँकटहर, अम्वा, मेवा, केरा र अंगुर
- 2.13 बेमौसमी तरकारी उत्पादन
- 2.14 तरकारी बीउ उत्पादन प्रविधि: काउली, मूला, गोलभेडा, केराउ, फर्सी
- 2.15 विउ आलु उत्पादन प्रविधि
- 2.16 बागवानीजन्य बालीहरूको उत्पादनोपरान्त क्षति नियन्त्रण
- 2.17 हाल बागमती प्रदेशमा प्रचलित फलफूल, तरकारी, आलु तथा मसला बालीका प्रमुख जातहरू
- 2.18 नेपालमा चिया, कफि, अलैचि अदुवा र बेसार खेती
- 2.19 नेपालमा बागवानीजन्य उत्पादित वस्तुहरूको बजार व्यवस्था
- 2.20 सुन्तला खेतीमा हास (Citrus decline) तथा समाधानका उपाय
- 2.21 तरकारी बालीमा वर्णशंकर जातहरूको प्रयोग
- 2.22 तरकारी बालीहरूमा लाग्ने मुख्य मुख्य रोगहरू र उपचार विधि
- 2.23 फलफूल बालीहरूमा लाग्ने मुख्य मुख्य रोगहरू र उपचार विधि

3. कृषि प्रसार

- 3.1 कृषि प्रसार—परिचय, अवधारणा, सिद्धान्त, महत्व र विशेषताहरू

नमोबुद्ध नगरपालिका

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतिका प्लान्ट प्रोटेक्सन, एमोनोमी, हर्टिकल्चर, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स र एगू.इको.एण्ड मार्केटिङ समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 3.2 कृषि प्रसार कार्यकर्ता र निजमा हुनुपर्ने गुणहरू
- 3.3 नेपालमा सञ्चालन भएका विभिन्न कृषि प्रसार पद्धतिहरू
- 3.4 नेपालमा सञ्चालित विभिन्न कृषिप्रसार तरिकाहरू तिनीहरूको सञ्चालन विधि
- 3.5 अगुवा कृषक तथा कृषक समूहको परिचय, महत्व एवं कृषि प्रसारमा अगुवा कृषकको भूमिका
- 3.6 कृषक समूह गठन प्रकृया एवं प्रभावकारी परिचालन, कृषक समूह मार्फत कृषि प्रसार कार्य सञ्चालन
- 3.7 कृषि प्रसारमा स्थानीय नेतृत्वको भूमिका
- 3.8 कृषि सञ्चार र प्रविधि प्रसारणमा श्रव्यदृश्य सामग्री, मोवाइल एप्लिकेशन र किसान कल सेन्टर
- 3.9 कृषि तालिम र यसको महत्व तथा कृषक तालिममा आवश्यकता पहिचान
- 3.10 प्रभावकारी तालिम सञ्चालनका आधारहरू
- 3.11 निजी सहकारीमा आधारित कृषि प्रसार
- 3.12 आइ.पि.एम पद्धतिमा आधारित कृषि प्रसार
- 3.13 आइ.पि.एम पद्धतिमा आधारित कृषि प्रसार

4. बाली विज्ञान

- 4.1 बाली विज्ञानको परिभाषा र नेपालमा बाली विकासको महत्व
- 4.2 नेपालमा लगाइने खाद्यान्न, दलहन, तेलहन तथा औद्योगिक बालीहरूको वैज्ञानिक वर्गीकरण र नामाकरण
- 4.3 नेपालमा विभिन्न आर्थिक वर्षहरूका लागि विगत पाँच वर्षमा सिफारिस गरिएका धान, मके, गहुँ, उखु, जुट, मुसुरो, र तोरी बालीका जात र तिनीहरूको पाकने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता, सिफारिस क्षेत्र र मुख्य विशेषताहरू
- 4.4 बीउको परिभाषा, प्रमाणीकरण र यथार्थ सङ्केतपत्र पद्धतिअनुसार बीउको पुस्ताहरूको नाम एवम् पुस्ता जनाउने द्र्यागको रङ्ग
- 4.5 गुणस्तरीय बीउ उत्पादन र उत्पादनोपरान्त गुणस्तर कायम राख्न अपनाउनुपर्ने विधिहरू
- 4.6 धान, मके, गहुँ, उखु, जुट, मुसुरो, र तोरी बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि
- 4.7 बागमती प्रदेशको विभिन्न क्षेत्रमा प्रचलित बालीचक्र, तिनको महत्व, उदाहरण र सङ्केत चिन्ह

5. बाली संरक्षण

- 5.1 नेपालका प्रमुख खाद्यान्न, नगदे, तरकारी एवं फलफूल बालीका प्रमुख रोग, किरा, मुसा एवं झारपातको नाम, पहिचान, नोक्सानी, लक्षण एवं रोकथाम प्रविधि
- 5.2 एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन (Integrated pest management) परिचय, सिद्धान्त र महत्व, कृषक पाठ्यशाला तरीका र भूमिका
- 5.3 कृषि विकासमा उत्पादनोपरान्तको रोगकिरा व्यवस्थापनको महत्व र यस क्षेत्रमा उपलब्ध प्रविधिहरू
- 5.4 बाली संरक्षण प्रयोगशाला निदान सेवाका लागि प्रयोग हुने सामान्य विधिहरू
- 5.5 रोग किरा एवं झारपात तथा यिनको प्राकृतिक शत्रहरू (मित्रजीव) जानकारी र उपयोगिता

नमोबुद्ध नगरपालिका

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर एवं एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स र एग्रीइको.एण्ड मार्केटिङ समूह, चौथो तहका नायब प्राविधिक सहायक वा सो सरह परको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 5.7 नेपालमा खेती गरिएका च्याउका प्रजाति र कन्या तथा भूमिका
5.8 रोग किरा व्यवस्थापनमा Plant Quarantine का भूमिका
5.9 जीवनाशक विषादी ऐन, २०४८ र जीवनाशक विषादी नियमावली, २०५० का विशेषताहरू
5.10 विरुद्ध संरक्षण ऐन, २०६४ र विरुद्ध संरक्षण नियमावली २०६४ का विशेषताहरू
5.11 नेपालमा प्रतिबन्ध गरिएका विषादीहरू, विषादीको सुरक्षित प्रयोग र विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण
5.12 जैविक, वानस्पतिक तथा रासायनिक विधिबाट बाली संरक्षण
5.13 बाली उपचार शिविर र यसको महत्व (Plant Clinic)

6. कृषि अर्थशास्त्र

- 6.1 कृषि अर्थशास्त्रको परिचय र कृषि विकासमा यसको महत्व
6.2 माग तथा आपूर्तिको परिचय र नियम
6.3 बजारमुखी कृषि उत्पादन योजनाको अवधारणा
6.4 कृषि विकासमा बजारको महत्व
6.5 फार्मेट, थोक तथा खुद्रा मुल्यको अवधारणा
6.6 समूह बजार, हाट बजार, सहकारी बजारको परिचय, वर्तमान स्थिति र कृषि विकासमा यसको महत्व
6.7 खाद्य तथा पोषणसुरक्षाको अवधारणा
6.8 उत्पादन लागतको परिचय र तुलनात्मक लाभका बालीहरूको पहिचानमा यसको भूमिका
6.9 प्राथमिक तथ्याङ्क (Primary data) र सहायक तथ्याङ्क (Secondary data) को परिचय तथा श्रोतहरू एवं तथ्याङ्क सङ्कलन गर्दा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरू तथ्याङ्क सङ्कलनको विधिहिरु
6.10 क्रप कटिङ्ग र यसको महत्व
6.11 कृषि उद्यम (Agri-business) को परिचय र नेपालमा यसका सम्भावनाहरू
6.12 बगमती प्रदेशमा वस्तुगत कृषि उपजहरूको बजार प्रणाली बारे जानकारी
6.13 कृषि वस्तुमा मूल्य शृङ्खला विकासको परिचय तथा महत्व
6.14 योजना तर्जुमा र यसको चक्र कृषि विकासमा योजना तर्जुमाको चरणहरू

7. माटो व्यवस्थापन

- 7.1 माटोको परिभाषा, माटो निर्माणको प्रक्रिया र नेपालको माटोवारे संक्षिप्त जानकारी
7.2 माटोका गुणहरू
7.3 भौतिक गुण — माटोको बनोट, बुनोट, घनत्व, रंग, पानी धारण गर्ने क्षमता
7.4 रसायनिक गुण — माटोको प्रतिक्रिया(पि.एच.), प्रांगारिक पदार्थ र यसको महत्व, कार्बन, नाईट्रोजन अनुपात

नमोबुद्ध नगरपालिका

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, सगू र एक्सटेन्शन, स्वायल साइन्स र एग्रिको.एण्ड मार्केटिङ समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 7.7 विरुवालाई आवश्यक निम्न खाद्यतत्वहरूको काम *रयिमको बोल्पाती प्रदेश* हुंदा देखिने लक्षण र रोकथामका उपायहरू
- 7.8 मुख्यतत्वहरू — नाईट्रोजन, फस्फोरस र पोटास
- 7.9 सहायक तत्वहरू — क्यालिसियम, म्यारनेसियम र गन्धक
- 7.10 सूक्ष्मतत्वहरू — फलाम, तामा, जस्ता, म्यारनेज, मोलिवेडनम, सुहाग (बोरोन) र क्लोरिन
- 7.11 मल र मलखाद
- 7.12 प्रांगारिक मलहरू (कम्पोष्ट मल, गोठेमल, भर्मिकम्पोष्ट, जैविक मल, कुखुराको मल, हरियो मल, बायोग्राँस लेदोको मल)
- 7.13 रसायनिक मलहरू (नाईट्रोजनयुक्त, फस्फोरसयुक्त, पोटासयुक्त, मिश्रित र यौगिक, सहायक खाद्यतत्वयुक्त, सूक्ष्मतत्वयुक्त)
- 7.14 मलको मात्रा निकाल्ने तरिका
- 7.15 मलको प्रकृति, प्रयोग गर्ने समय र तरिकाहरू
- 7.16 माटो जाँच सेवा:
- 7.17 माटोको नमूना लिने तरिका: किन, कहिले र कसरी
- 7.18 माटो जाँचको लागि माटोको तयारी